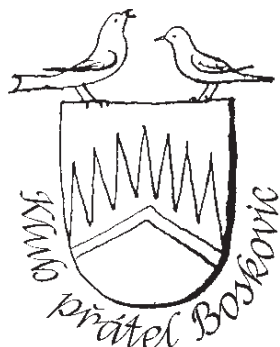

Vlastivědné listy Boskovicka

Číslo 3
září 2007
ročník 15 (20)

Zprávy z Klubu přátel

Zájezd do Moravské Třebové

Klub přátel společně s vlastivědným kroužkem KZMB pořádá 3. října 2007 zájezd vlakem do Moravské Třebové - Za sedmizubým hřebenem.

V Moravské Třebové se uskuteční prohlídka města a jeho pamětihodností s průvodcem. Bude čas i na oběd a osobní volno.

Odjezd z Boskovic motorovým vlakem v 7.30 hod, návrat do Boskovic v 18.28 hodin (přijezd z M. T. 16.53).

Kdo má slevu na vlak, ať důchodcovskou nebo jinou si zakoupí jízdenku individuálně. Pro ostatní bude zakoupena jízdenka množstevní.

Sraz na nádraží (hlavně těch, kteří budou potřebovat společnou jízdenku) v 7.15 hodin.

Věříme, že budete mít o tento zájezd, i když jen vlakem, zájem.

Členská schůze KPB

Výbor kPB svolává na úterý 9. října 2007 členskou schůzi. Schůze se uskuteční ve videosále kina v 16.00 hodin. Na schůzi budou členům podány informace o činnosti KPB od poslední schůze.

Hovory s ...

Na členskou schůzi budou navazovat od 17.00 hodin Hovory s ...

Jako téma hovorů byla zvolena situace v dopravě ve městě. Provoz na silnicích, stání a parkování a další problémy v dopravě.

Na hovory zveme odpovědné zástupce města, státní a městskou policii. Přijďte se vyjádřit a sdělit Vaše názory pracovníkům, kteří za organizaci dopravy ve městě zodpovídají. Podrobnosti se dozvíte na pozvánkách a plakátech.

Rituální lázeň - mikve.

V poslední době bylo v médiích uveřejněno několik informací o mikve v

Před 70 léty zemřel T. G. Masaryk

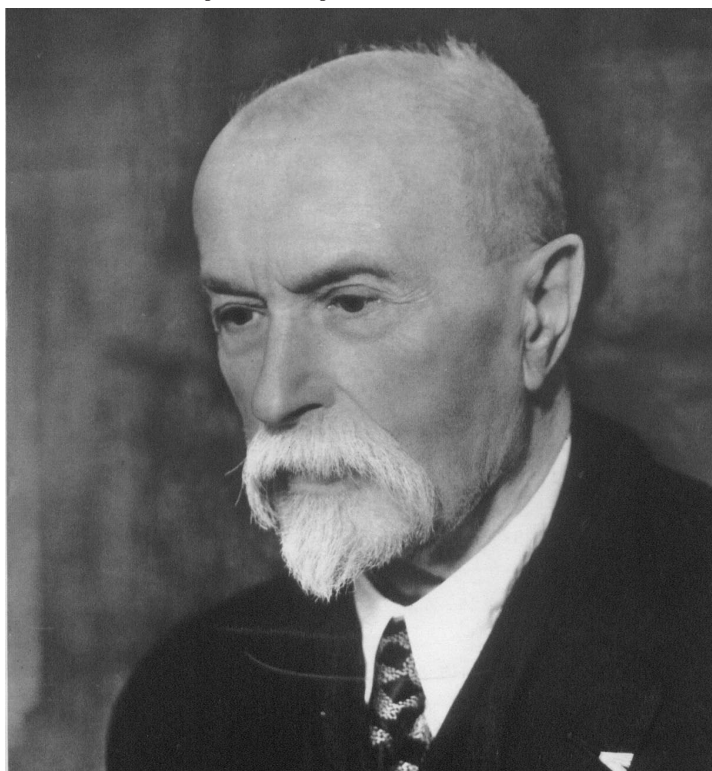
„To kalné ráno, to si pamatuji, mé dítě...“ nabádal český básník, když bylo 14. září 1937 oznámeno, že v ranních hodinách skončil prezident Osvoboditel. Ta zpráva vyvolala hluboký zármutek v celém Československu. Zpráva však měla vážný ohlas i v zahraničí. Anglické noviny označily Masaryka za největší postavu světové historie, kterou vynesla světová válka. Polští čtenáři si přečetli: „Odešla jedna z nejvýznamnějších postav současné Evropy, velký učenec a myslitel, politik, muž činu, jeden z největších obránců lidskosti a zastánce demokracie.“

Ve Vídni noviny napsaly: „Pro nás Rakušany je jisté bolestivé konstatování, že i Masaryk přispěl k tomu, aby stará říše rakouská byla rozdělena; musíme však přiznat, že z rozdělených zemí Čech, Moravy, Slezska a Slovenska vytvořil vzorný demokratický stát.“ A Amerika sděluje: „Masaryk byl respektován jako státník v obou kontinentech. Vzpomínáme vděčně, že připojil jméno své choti, Charlotty Garriguové, k svému významnému jménu.“

Loučení se zesnulým bylo dlouhé, smutné a dojmavé. Smutečním projevem se s ním loučil jeho žák a nástupce v úřadu presidenta dr. Edvard Beneš. Projev končil závazkem: „Presidente Osvoboditeli, odkazu, který jste vložil do našich rukou, věrní zůstaneme!“ Dodržet tento závazek se však ukázalo nesnadné až nemožné. Republice nebylo dopřáno oněch Masarykem požadovaných padesát let plynulého vývoje, aby stát mohl být v jeho duchu dotvořen. Nemohli to dokázat účastníci domácího odboje za druhé světové války, ani ti, kteří odcházeli do

zahraničí bojovat. Konec války sice přinesl vítězství, ale Masarykova představa mnohonárodního společenství spo-

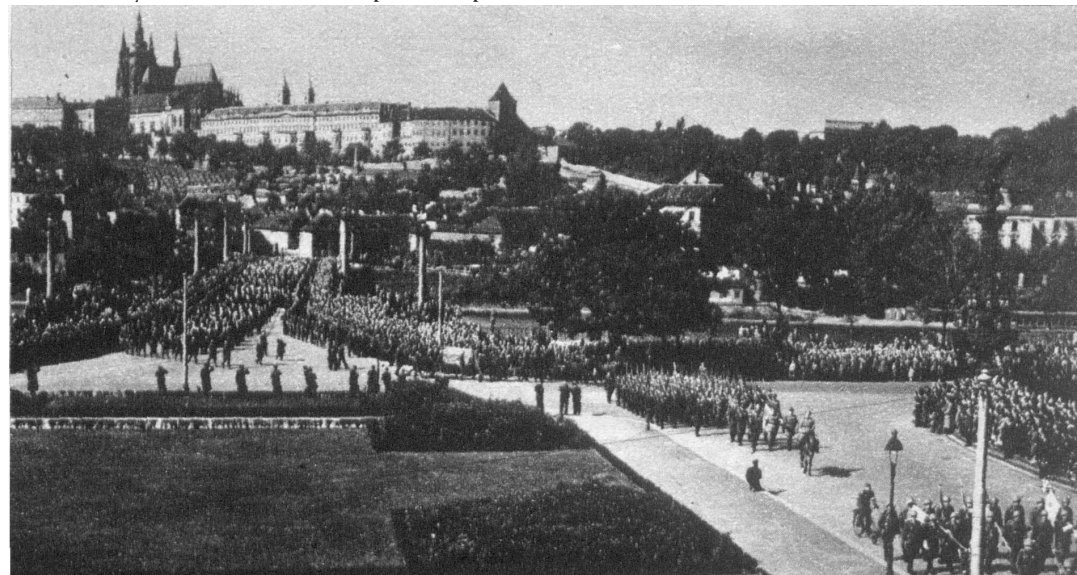
Antonín Báča
kladnu a odmítal všechno idealistické. Připomínka Masarykových ideálů zna-

jeného ideálem humanity, sociální spravedlnosti, snášenlivosti a lásky byla zatlačena zdůrazňovaným nacionalismem, nesnášenlivostí až záští. Potom vývoj po roce 1948 odsunoval Masaryka do zapomnění, upřednostňoval hmotnou zá-

menala nejednou i trestný čin.

Současná česká republika vrátila Masarykovi a jeho první republice zasloužené uznání. Naši dnešní politikové Masarykovo jméno připomínají a občas (pokračování na 2. str.)

Pohřební průvod prochází kolem pražského Rudolfiny.

Dobruška a v Mikulově. Tyto informace však byly neúplné a zkreslené.

Na tyto informace jsme reagovali dopisy do České televize - Toulavé kamery, do deníku Moravský deník i do obou míst a informovali jsme je, že mikve v Dobrušce není jediná v ČR, ani mikulovská, pokud ji zrekonstruuji nebude první na Moravě. Zároveň jsme všem zaslali námi vydané propagační materiály a fotografie.

Informační tabule naučných stezek

V poslední době se musíme pravidelně zabývat ve výboru poškozenými texty na informačních tabulích naučných stezek. Nevíme, co vandaly vede k tomu, že vytrhávají kusy zalamínovaných textů a ničí je. Nás to stojí nemalé prostředky i zbytečnou práci členů.

Prosíme tyto ničiče, nechte informační tabule v nepoškozeném stavu, ať dobře slouží návštěvníkům Boskovic. Ostatní občany pak žádáme, pomozte nám tyto tabule hlídat a upozorněte na vandaly, pokud se Vám je podaří zjistit. Budeme Vám za to vděční.

V této souvislosti musíme poděkovat brněnské Nadaci Veronica, která nám svým finančním darem velmi pomáhá informační tabule udržívat.

Návštěva z Brooklynu

V pondělí 30. července 2007 kolem osmé hodiny ráno navštívilo boskovickou synagogu šestnáct židovských studentů, které vedl rabín. Mladí muži byli studenti z Brooklynu (New York, USA).

Podle oděvu - černé šaty, kipy, černé klobouky a vybavení modlitebními knížkami, řemínky - tfiliny a modlitebními plášti to byli ortodoxní židé. Jejich vedoucí - rabín přivezl v zavazadle i tóru, pečlivě zabalenou v pláštiku.

Židovští studenti si půjčili ze vstupní místnosti stolek, postavili ho na pódiu, přikryli bílým ubrusem a na něj položili tóru. Potom uspořádali asi hodinovou bohoslužbu. Po jejím ukončení si prohlédli synagogu.

Po prohlídce jsem hostům ukázal i raritu našeho židovského města - mikve. Prohlídka rituální lázně měla u studentů veliký úspěch. Tři z nich neodolali, svlékli svoje oděvy a vykoupali se, a to i přesto, že pramenitá voda v mikve měla jen kolem 13 stupňů Celsia.

Dá se tedy říci, že boskovická mikve, zatím jediná v České republice byla poprvé od svého otevření po rekonstrukci dne 9. června 2005 použita. A to ortodoxními židy.

Klub přátel Boskovic Vám nabízí následující publikace:

J. Bránský: Židé v Boskovicích

M. Mínxová: Pověsti a vyprávěny z Boskovic

J. Klenovský: Židovská čtvrť v Boskovicích

O. Sirovátka: Lidové písně, pověsti a dětské hry z Boskovicka

**J. Koutný: Boskovice, můj Betlém
K dostání u boskovických knihkupců**

**O. Sirovátka: Písně z Benešova na Boskovicku
(k dostání v redakci Boskovicka)**

Před 70 léty zemřel T. G. Masaryk

(dokončení ze str. 1)

se jím zaštiťují; zda je to s pochopením jeho myšlenek a s vůlí navazovat na jeho dílo s plným nasazením a s masarykovským odhodláním, to ukáže čas.

Letmé ohlédnutí za Masarykovým životem, jeho myšlením a činností nemůže ukázat rozsah jeho díla, snad alespoň povzbudí zájem o jeho důkladnější poznání. Sám ve svých projevech ne jednou zdůrazňoval význam zvědavosti, poznání a školního vzdělávání. Byl vděčen svým rodičům, že mu umožnili studovat, ovšem žít se musel při studiu sám. Bylo to na německém gymnáziu v Brně, dokončoval je ve Vídni. To už byl na univerzitě ve Vídni, když si pochvaloval: „Nu, dával jsem kondice; jeden Čech, Bílka se jmenoval - měl ve Vídni vychovatelský ústav - mě dostal za preceptora do rodiny bankéře Schlesingera... tam jsem měl nakonec sto zlatých měsíčně krom celého zaopatření, tož to bylo víc než dost.“ Na vídeňské univerzitě vystudoval filozofii, získal doktorát a působil zde jako soukromý docent.

V roce 1882 přichází do Prahy už s manželkou Charlottou a dvěma dětmi na obnovovanou českou univerzitu nejprve jako mimořádný, později řádný profesor. Přichází do období české tak zvané drobeckové politiky a jako činnorodý člověk se uplatňuje nejprve v aktivizaci vědecké činnosti. Zakládá a rediguje vědecký časopis, byl u zrodu české encyklopedie - Ottova slovníku naučného. Do české politiky vstoupil velmi razantně, mimo oficiální politické proudy, nehlédl na možný dopad svého konání. Ocíl se uprostřed sporů o Rukopisy a zásadně odmítl podřídit vědecké poznání údajným zájmům národa. V dalších letech v době procesu s údajným rituálním vrahem Hilsnerem odolává útokům české žurnalistiky i svých studentů, když vyvracel pověrečné představy a zaujetí proti Židům. Nikdy se nebal otevřeně říkat, co si myslí, a útočit na všechny zlořády ve veřejném životě.

Stále více se zabýval praktickou politikou, podnítil vznik malé, ale pokrokové realistické strany, se socialisty demokrata spolupracoval v boji za všeobecné hlasovací právo a v prvních volbách po jeho uzákonění byl zvolen do vídeňského parlamentu. Promyšlel historii a budoucnost českého národa, jeho cílem se stalo napravování české společnosti zevnitř. Uvažoval, že Češi mají sice přirozené právo na svůj stát, ale pro jejich existenci v centru Evropy považoval za lepší existenci silného, to je demokratizovaného a federalizovaného Rakouska. Pokusy reformovat Rakousko se však nepodařily, a když vypukla první světová válka a Rakousko do ní vstoupilo jako podřízený spojenec Německa, rozhodl se Masaryk zahájit zahraniční akci za vybojování práva Čechů a Slováků na samostatný stát. Při vyhlášení protirakouského programu v roce 1915 si musel být vědom, jakou cenu bude za to platit i jeho rodina. Syn Jan byl odveden do rakouské armády, Herbert se nakazil tyfem a už v roce 1915 umírá. Dceru Alice ztratila místo středoškolské profesorky, pak byla obviněna z velezrady, osm měsíců vězněna a po propuštění žila pod policejním dozorem. Paní Ma-

saryková zůstala v Praze, byla střežena, vyslýchána a šikanována. Masaryk sám byl jako velezrádce odsouzen k smrti a veškeré jeho jmění bylo zabaveno. V Čapkových Hovorách to sám komentoval slovy: „Člověk mnoho vydrží, má-li cíl a když se jednou odhodlal, že za ním půjde stůj co stůj a doopravdy. Opravdovost - to je tajemství světa a života, to

a jako prezident byl nadstranický. Občas byl kritizován zleva i zprava, kritiku neodmítal a svoje stanoviska i jednání dovedl obhájit. Na adresu levice jednou napsal: „Můj socialismus je jednoduše láska k bližnímu, humanita. Přejí si, aby nebylo bídy, aby všichni lidé slušně žili prací a v práci, aby měl každý pro sebe dost místa. V rovnost - rovnost naprostou - ne-

je svátost náboženská a mravní.“ A to-muto odhodlání se podařilo získat spolupracovníky, proniknout ke světovým politikům na západě i na východě a přesvědčit je o oprávněnosti předkládaných politických plánů. Rozhodujícím argumentem při tom přesvědčování se staly činy československých legionářů na všech frontách.

Po skončení války se chtěl Masaryk alespoň na čas účastnit mírové konference v Paříži (v letech 1919), ale domácí vláda ho volala domů, aby svou autoritou přispěl ke zklidnění poměrů. V listopadu byl Revolučním Národním shromážděním zvolen prezidentem a v prosinci ho slavnostně vítali v Praze. Na uvítací projevy odpověděl velmi strážlivě: „Já vím, a vy víte všichni, že je nám překonat ještě mnoho obtíží. O tom všem se přátelsky dohodneme. Těším se na spolupráci.“ Jeho cílem bylo účinně spolupracovat na vybudování moderního demokratického státu. „Československo musí dokázat, že má právo být, a to znamená, že také být užitečné okolním národům a vůbec Evropě.“

Svůj prezidentský úřad chápal velmi zodpovědně, založil tradici prezidenta pracujícího, přirozeně spojeného se životem ve státě. Považoval se za politika středu, s výjimkou krátké epizody s vlastní malou stranou realistickou nebyl nikdy členem žádné politické strany

věřím. Vždycky byli a budou jednotlivci, kteří svým nadáním a shlukem okolností víc dovedou a víc dosáhnou. Ale opakují: vyšší nadání a takzvané štěstí neopravňují k vykořisťování méně nadaných a méně šťastných.“

Na kritiku pravicových stran odpověděl: „Je-li u vás příčinou podráždění domněnka, že jsem nepřítelem vaší strany - vím, že mě nazýváte socialistou a bolševikem - ujišťuji vás, že si přeji slušnou a politicky dovednou stranu buržoazní, že si přeji stranu opravdové inteligence, která by v parlamentu a žurnalistice svým odpůrcům dovedla čelit věcně, argumenty, politickou a životní opravdovostí.“

Díky pojetí demokracie jako metody veřejného a soukromého života i jako ná-zoru na život, pojetí které s Masarykem sdíleli další demokratičtí politikové a většina společnosti, byla československá demokracie během dvacetiletého trvání republiky tak úspěšná. A tímto rysem svého politického systému se Československo významně lišilo od těch evropských demokracií, které ztroskotaly. Vždyť demokratický systém první republiky přijaly alespoň na čas za svůj dvě třetiny Němců sídlících tehdy na území ČSR.

(Napsáno s využitím Čapkových Hovorů s T. G. Masarykem a souboru přednášek Cesta a odkaz T. G. Masaryka z nakladatelství Lidových novin v knižnici Klubu Vltava.)

Z historie Dětského domova v Boskovicích

Dne 12. září letošního roku uplynulo 81 let od slavnostního otevření nové budovy Dětského domova (Útulny pro sirotky) na ulici B. Smetany a odhalení památník hrdinným vojínům padlým ve světové válce v letech 1914 až 1918. Při této příležitosti je dobře si připomenout historii budování této stavby, která dnes slouží jako rehabilitační středisko pro postižené a hendikepované děti.

Je dobré vědět, kolik bylo třeba obětavosti, nezištné pomoci občanů celého soudního okresu, aby se dobrá věc podařila. V Pamětním spis vydaném k otevření tehdejší okresní Útulny pro sirotky jsou jmenovitě vedeni četní dárci z celého okresu, kteří přispěli na stavbu často i z nepatrných prostředků ať finančně, nebo svou prací, materiálem a pod. Byla to záležitost celého tehdejšího okresu.

Historii stavby tohoto lidumilného zařízení jsem čerpala, poznávala a obdivovala z Pamětního listu z roku 1926.

Na jaře roku 1922 začala se místní legionářská obec zabývat plánem postavit samostatný pomník hrdinům padlým ve světové válce. Jejich přičiněním byl z jejich řad i z řad spolků a korporací utvořen výbor pro postavení pomníku. Tohoto plánu použil výbor Okresní péče a zasadil se o to, aby místo mramorového pomníku byl vybudován pomník oživený, a tak sloužil k trvalému uctění památky padlých. Výbor spolku věděl, že takový pomník jako budova, bude poskytovat útulek osiřelým dětem z celého okresu. Jeho budování se zúčastnil celý okres a vybuduje tak důstojný a účelný památník k uctění světlé památky milých krajanů.

Výbor pro postavení pomníku přijal tento návrh, upustil od původního plánu a přeměnil se v odbor pro postavení Okresní sirotčí útulny (Dětského domova). Předsedou byl zvolen továrník František Svátek, jednatelem učitel Václav Vodstrčil. Od té doby pracoval tento výbor svorně s výborem Okresní péče o mládež na uskutečnění předsevzatého díla.

Bylo nutno, aby se o novém plánu dověděli občané v celém okrese, i krajané, kteří bydleli mimo soudní okres. Stalo se tak články v novinách a přednáškami ve všech obcích okresu. Celá veřejnost

ochotně přispívala k rozmnožení stavebního fondu, ale bylo třeba ještě mnoho dobročinnosti a obětavosti k získání potřebného nákladu. Spolek nahospodařil sice v několika letech slušný obnos, v roce

mek. Předsednictvo spolku se obrátilo na majitele pozemků ve Smetanově třídě. Ti prodali své pozemky za poloviční cenu. Prodejem domu Petra Bílky byly získány peníze na koupi rozsáhlejšího

Současný stav Útulny - Dětská léčebna pohybových poruch.

1922 činila pokladní hotovost 107 174 Kč, ale neměl tolik prostředků, aby mohl podniknout tuto stavbu bez zatížení své podpůrné činnosti. Předsednictvo vyhledávalo prameny, jimiž by byl stavební fond rozmnožen. To vyžadovalo rozsáhlé práce propagační, při níž horlivě spolupůsobila tajemnice spolku, sociální pracovnice Hilda Michálková. Se zápletem pro věc se zúčastnila celé stavební akce.

Předsednictvu spolku a správnímu výboru se podařilo získat mnoho šlechetných příznivců v okrese, kteří se uvolili přispět na stavbu poskytnutím bezplatných potahů, darováním stavebního materiálu i poskytnutím peněžitých obnosů. Občané našeho okresu slíbili dát dřevo, písek, zavázali se svázat na stavební stavebniny. Zakládající člen spolku a příznivec - majitel boskovického velkostatku Alfons Mensdorff-Pouilly daroval mimo jiné dary stavební dřevo na stavbu budovy. Také většina obcí okresu přispěla k uskutečnění velkého díla.

Stavební materiál darovali a na stavbu potahy dovezli dárkové z Babolek, Bačova, Benešova, Boskovic, Bukové, Drbálovic, Hrádkova, Chrudichrom, Jablůňan, Kladerub, Kniníc, Kochova, Lhoty Raptopiny, Lipové, Ludíkov, Mladkova, Michova, Obory, Okrouhlé, Pamětíc, Podolí, Protivanova, Skalice, Smržova, Sudic, Svitávky, Šebetova, Trávníku, Třebětína, Újezdu, Valchova, Vanovic, Vážan, Veleňova, Vísek Vratíkova a Žďárné.

Přijímání a dozor nad veškerým stavebním materiálem převzal ředitel ve výslužbě Vladimír Novotný. K propagačním cestám po okrese zapůjčil spolku automobil zvěrolékař Dr. Navrátil a majitel mlýna v Rozhraní Fr. Pecl. Byly podány žádosti ministerstvu sociální péče a zdravotnictví o udělení subvencí. Obojí poskytly na stavbu 40.000 Kč. U sirotčí pokladny byla zajištěna půjčka 80.000 Kč s dlouholetou umořovací dobou a nízkým úrokem. Za těchto okolností se mohlo přistoupit ke stavbě. Chystané místo na stavbu, vzácný dar Petra Bílky, bylo shledáno malé, tvarem nevhodné a bylo zřejmé, že je bude nutno zaměnit za jiný vyhovující poze-

a vhodnějšího pozemku se zahradou. Obec Kořenec a Letovice na zbudování nabídly fondy věnované jejich občany na postavení pomníků padlým vojínům v jejich obcích. Stavební fond zatím vzrostl dary občanů, kteří na něj pamatovali při každé příležitosti a odváděli na něj čisté výtěžky ze zábav, dary a sbírky. Do konce roku 1925 fond činil 248.744 Kč. Provedení plánů a vedení stavby převzal vrchní stavitelský rada Ing. Richard Turek z Brna. Ochotně a nezištně provedl práci s plným zdarem. Stavbu dětského domova provedl spolek ve vlastní režii. Práce byly zadány místním živnostníkům a v září 1925 byl položen základní kámen nové budovy.

Práce zednické byly zadány stavitelům Havlinovi, Hronkovi, Slámovi a Wernerovi. Sochařské práce byly provedeny za řízení a osobní spolupráce profesora Leopolda Schmidta v sochařském závodě Viléma Drbala v péči mistra Otoupala. Tesařské práce provedl mistr František Bašný, klempířské práce byly zadány Josefu Vlachuvi, stavební práce stolařské převzala firma Rudolf Morávek. Vodovod zařídila strojírna Karla Lipky, instalace osvětlení a hromosvodu provedl elektrotechnický závod Rudolfa Bubly. Práce malířské obstaral Fr. Paiger, natěračské Zdeněk Verbický, střechy pokryl Ferdinand Souček, a sklenářské práce provedl Alois Jelinek. Při zadání prací i při nákupu stavebnin se přihlíželo k tomu, aby byly co nejlacinější, avšak dobré kvality. Všichni dodavatelé zmírnili své nároky na nejlacinější míru.

Je dlouhá řada příznivců, dlouhý je seznam dárců, kteří přispěli na stavbu od nejmenších po největší dary. Přispěli jed-

Pavla Korcová

notlivci i různé spolky a korporace, tělovýchovné jednoty, žáci a žákyně z různých škol, obchodníci, živnostníci a řemeslníci, továrníci i dělníci, rolníci, doktoři, učitelé, peněžní ústavy, hudebníci, hasiči, kněží, legionáři místní i z okolí. Za účasti většiny spoluobčanů vyrostla budova, která bude vždy připomínat, že boskovický okres dovedl zachovat v úctě čestnou památku válečných obětí tak vhodným a obětavým způsobem. Správní výbor Okresní péče o mládež v Boskovicích za osobní téměř každodenní práce předsednictva se přičinil o provedení tohoto díla vespolek lásky. Před budovou byl zároveň postaven pomník a dodnes tam stojí, věnovaný památce legionářů. Představuje boskovického rodáka nadporučíka Leopolda Šafáře, který padl u Zborova 19. června 1917. Má pamětní desku na rodném domě v Komenského ulici. Ještě další naši legionáři se nedočkali osvobození. Střelec Karel Ševčík padl 19. 6. 1917, má pamětní desku na Zahradách. Důstojnický zástupce Jaromír Kraus z Letovic zemřel 2. 7. 1917. Všichni tři padli v boji u Zborova v pluku Mistra Jana Husi čis. 1. Ludvík Švancara ze Svitávky byl justifikován dne 16. 6. 1918 v Conegliano v Itálii. Dojemně nám je připomíná tklivá píseň Zborov:

*Hoši od Zborova tiše v zemi spíte,
vy se nikdy více domů nevrátíte,
vy se nevrátíte nikdy více zpátky,
nikdy nevrátíte svou zemi*

V závěru pamětního spisu vydaného k otevření Útulny je poděkování všem dobrodincům, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli ke zbudování Dětského domova a tak tento krásný podnik umožnili. Vyslovuje přání, aby se v budoucnosti budova stala šťastným útlukem sirotek a dětí opuštěných, aby v něm našly útěchu, podporu a posilu. Aby byl klidným rodinným útlukem těm dětem, které ne-

*Pamětní deska na chodbě budovy.
Fota: Zdeněk Vašek*

poznaly starostlivé péče otcovské ani věle náručí matčiny.

Toto přání se splnilo a Útula nahrazovala rodičovskou péčí mnoha sirotkům. Vyrůstli z nich řádní občané, založili si vlastní rodiny a rádi se v dospělosti vraceli do bývalého domova, aby se pochlubili svými podinami a poděkovali těm, kdo se o ně v jejich dětství starali.

*O okresní péči o mládež
v příštím čísle VLB.*

MUDr. Karel Svěrák - 65. výročí úmrtí

Jiří Bušina

MUDr. Karel Svěrák patří právem mezi významné osobnosti Boskovic. Bohužel již dnes málo kdo ví, kdo byl, a proč byl nacisty s celou rodinou odsouzen a 24. října 1942 popraven.

Za okupace byl MUDr. Svěrák jedním z vedoucích činitelů zdravotně sociální péče. Lékaři i jiní činitelé se na něj obraceli, aby chránil české ústavy před německými záborů a rozkrádáním.

Jeho nesmlouvavý postoj vůči německým okupantům byl příčinou katastrofy, která potkala nejen jej, ale i celou jeho rodinu. Dne 29. 12. 1941 seskočila na naše území skupina parašutistů, která měla za úkol provést atentát na říšského protektora R. Heidrycha. V prvním období se jejich ukrývání ujali zaměstnanci Červeného kříže a další občané až do atentátu dne 27. 5. 1942.

Parašutisté se nemohli k vůli prozrazení zdržovat delší dobu na jednom místě. Domovní prohlídky Němců byly stále četnější. Místoředitel okresní nemocenské pojišťovny v Brně se obrátil na MUDr. Svěráka a požádal ho, aby jej doporučil některým církevním hodnostářům, s kterými byl ve styku. Svěrák

mu doporučil kanovníka kapituly svato-vítské a předpokládal, že by se úkryt mohl najít v některém klášteře. Ten však tuto prosbu odmítl s odůvodněním, že mu to jako knězi nedovolují ani církevní, ani světské zákony.

Vypomohl však biskup pravoslavné církve Gorazd, který rozhodl o úkrytu parašutistů v prostorách pravoslavného chrámu Cyrila a Metoděje v Reslově ulici v Praze.

Celá akce však byla prozrazena. Další průběh pak byl neobyčejně rychlý a pro její účastníky katastrofální. Postupně byli všichni pozatýkáni a v průběhu měsíce června byla celá rodina Svěrákova uvězněna na Pankráci.

MUDr. Svěrák odolal na Pankráci krutým výslechům a svým neohroženým postojem zabránil dalšímu zatýkání. Zvláštní komise z Berlína, která prováděla vyšetřování atentátu vynesla dne 3. září 1942 rozsudek - trest smrti. Všech 070 osob, zatčených v této souvislosti pak bylo stanným soudem odsouzeno také k trestu smrti. Celá Svěrákova rodina byla odvezena do Terezína a odtud do Mauthausenu, kde byli všichni 24.

října 1942 popraveni. Karel Svěrák prý musel přihlížet popravě celé rodiny.

Vědecká činnost MUDr. Karla Svěráka byla velmi obsáhlá. Jeho osobním cílem bylo vybudování velké moderní, zařízení nemocnice v jeho rodišti - Boskovicích, která by vyhovovala potřebám tohoto kraje.

Vzpomínka na tohoto boskovského rodáka a vlastence by neměla být pouze historickou vzpomínkou, ale pobídkou dnešní generaci ke zvýšení činnosti pro město i republiku.

Na památku MUDr. Karla Svěráka byla pojmenována ulice ve které stával domek ve kterém se narodil. A na něm umístěna pamětní deska, která jej připomínala. Při zbourání domku byla odevzdána na městský úřad. Nové instalace se však již nedeckala.

Také zasedací síň v nemocnici, jejíž stavby se nedeckal, byla pojmenována jeho jménem. Ale ani to již dnes není skutečností.

Přesto je třeba si připomenout jeho jméno a jeho čin. Jeho příklad statečnosti nechť je příkladem pro nás pro všechny.

Významné osobnosti židovské obce

Salomon Funk - 140 let od narození

Narodil se v Maďarsku roku 1867. Získal doktorát z filozofie. V Boskovicích nastoupil 2. dubna 1894 při slavnosti bohoslužbě jako zástupce moravského zemského rabína. Za svého působení v Boskovicích rozvíjel smířlivou rozporu mezi ortodoxními a pokrokovými židovskými tábory. Byl vědecky činný, publikoval časopisecky, v letech 1902 - 1908 uveřejnil své hlavní dílo „Die Juden in Babylonien 200 bis 500“ (Berlín). Obdržel čestné občanství židovské obce Roku 1915 odešel do Vídně, kde v roce 1928 zemřel.

Juda Leib Rabinowicz - Kwasnik - 130 let od narození

Narodil se 30. července 1877 v Sadagora (Bukovina). Vyrůstal u tamního „záračného“ rabína a studoval u Jehudy Leb Landaua, dále v Marmaros Sziget v ješivě Jonteffa Lippe-Jeitelbauma, v Szoplonce a Samboru u tamních rabínů. Působil v Aspernu u Vídně do roku 1903, v

Mariánských Lázních do roku 1906, pak v Boskovicích do roku 1919 jako vrchní kantor a učitel hebrejského náboženství. Současně od roku 1914 vyučoval v židovském prosemináři v Brně.

Napsal učebnici hebrejštiny na základě 900 biblických veršů (Boskovice 1910), která byla zavedena na mnoha židovských školách. Vydával časopis na pomoc výuce hebrejštiny „Haivri“ a spolupracoval s několika hebrejskými časopisy ve Lvově, Krakově, Varšavě aj. Ještě roku 1922 žil v Boskovicích, Školní 24 (nyní Bílkova 6) jako „kantor a učitel náboženství ve výsledek“.

Oskar Kurt Rabinowicz - Kwasnik - 105 let od narození

Narodil se v Aspernu (dnešní část Vídně) 13. října 1902 jako syn Judy L. Rabinowicze - Kwasnika. Od roku 1906 žil v Boskovicích, kde maturoval na gymnáziu roku 1922. Studoval na univerzitách v Brně a Praze, později se zabýval obchodem se zlatými a stříbrnými pruty („bullion broker“). Účastnil se sionistického hnu-

tí a po roce 1933 byl předsedou Čs. výboru pro bojkot nacistického Německa. Po německé okupaci Prahy stěží uprchl do Anglie. Žil převážně v Londýně, kde se podílel na židovském dění jako člen rady Židovské univerzity a Židovské historické společnosti (Jewish Historical Society). Byl ředitelem Anglo-Federal Banking Corporation (1946 - 1956).

Roku 1956 se usadil v USA, kde působil v Židovském teologickém semináři a v Jewish Publication Society of America. Jeho publikační činnost je velmi bohatá. Roku 1931 mu vyšla stať „Wolf Eibenschitz“ v brněnském „Zeitschrift für die Geschichte der Juden in der Tschechoslowakei“ (číslo 4). V pražském období vydal „Einleitung in die Probleme des rituellen Schlachtens“ (1937), otcův spis „Makor Niftah“ (1938). Za pobytu v Anglii pak následovala celá řada spisů.

Zemřel roku 1969. Svou bohatou knihovnu odkázal Národní a univerzitní knihovně v Jeruzalémě.

Baruch Placžek - 85 let od úmrtí

Narodil se 5. 10. 1834 v Hranicích na

Moravě. Byl významným synem boskovického rabína Abrahama Placžeka. Po maturitě na gymnáziu v Brně studoval na univerzitách ve Vídni a v Lipsku, kde byl 6. listopadu 1856 promován doktorem filozofie. Vyučoval pak na židovských školách ve Frankfurtu nad Mohanem a v Hamburku. Od roku 1860 byl rabínem v Brně. Po smrti svého otce byl jmenován zemským rabínem a tuto funkci vykonával až do své smrti 7.9.1922

Proslul jako řečník a kazatel. Mnohá jeho kázání a smuteční projevy vyšly tiskem. Roku 1867 publikoval sbírku básní „Im Erue“, v pozdním stáří se věnoval přírodovědnému bádání.

Dne 9. července 1901 obdržel čestné občanství jako uznání morálních vlastností a poděkování za působení ve funkci zemského rabína v Brně v posledních dvou desetiletích.

Vypsáno z knihy
Jaroslava Bránského Židé v Boskovicích,
kapitola jednadvacátá.
Vydal Klub přátel Boskovic 1999
v nakladatelství Albert

Josef Janků - Zahradnický podnik Šmelcovna (sponzor Vlastivědných listů)

Šmelcovna 1364/3, Boskovice 680 01, tel./fax 516 453 071, e-mail: arboretum@smelcovna.cz, www.smelcovna.cz

Zveme širokou laickou i odbornou veřejnost, milovníky přírody k jarní prohlídce ARBORETA ŠMELCOVNA s možností nákupu širokého sortimentu okrasných rostlin.

Provozní doba pro rok 2007: po - ne 9⁰⁰ - 17⁰⁰ hod., prodejní doba: po - ne 9³⁰ - 16³⁰ hod., tel. 602 173 936.

PODZIM V ARBORETU: 12. 10. - 21. 10. 2007

Vlastivědné listy Boskovicka, vydává Klub přátel Boskovic společně s Vlastivědným kroužkem KZM Boskovice. Redakční rada: PhDr. Helena Janíková, Mgr. Ilja Melkus, Milan Pupík. Redakce: Jiří Bušina, Pláčkova 23, 680 01 Boskovice, kam zasíláte příspěvky, dotazy a připomínky. Vychází 4x ročně jako příloha regionálních novin Boskovicko. Uzávěrka příštího čísla je 15. listopadu 2007.